GLOBAL SCHOOLS
svět ve výuce

FARÍDOVA JÍZDA RIKŠOU

SVĚT VE VÝUCE

METODICKÁ PŘÍRUČKA PRO UČITELE ZŠ

ČLOVĚK V TÍSNI ČESKÁ REPUBLIKA
VARIANTY

Materiál vznikl v rámci projektu **Global Schools: Svět ve výuce.**

Tato publikace byla vytvořena za finanční podpory Evropské unie. Za její obsah odpovídá organizace Člověk v tísni, o. p. s. Publikace nereprezentuje názory Evropské unie a nelze ji považovat za oficiální stanovisko Evropské unie.

Farídova jízda rikšou – svět ve výuce
Metodická příručka pro učitele ZŠ
© Education for a Just World: An Initiative of Trócaire and the Centre for Human Rights and Citizeship Education, St Patrick´s College, 2014

© Člověk v tísni, o. p. s., Praha, 2018

Všechna práva vyhrazena.

VÍTEJTE

Tato metodika přináší návrhy doprovodných aktivit ke knize Farídova jízda rikšou. Jejich účelem je podpořit u dětí:

- mezipředmětové učení, se zaměřením na mateřský jazyk, zeměpis, osobnostní a sociální výchovu a výchovu ke zdraví, výchovu k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- čtenářskou gramotnost
- výchovu ke globálnímu občanství.

OBSAH

I. PŘEHLED
Zařazení do vzdělávacího programu
Kritické čtení
Globální občanství
II. JAK PŘÍBĚH ČÍST?
III. JEDNORÁZOVÉ AKTIVITY
IV. DVOU- AŽ ČTYŘTÝDENNÍ PROGRAM
V. CELÝ PROGRAM
VI. PRACOVNÍ LISTY

ABY PROGRAM FUNGOVAL I VE VAŠÍ TŘÍDĚ

Celý program se dá plně zvládnout během jednoho pololetí nebo z něj můžete vybírat aktivity ke kratším projektům. Je možné ho využívat od první do šesté třídy, ale nejvhodnější je ho zařadit ve třetí nebo čtvrté třídě.

VŠECHNO POTŘEBNÉ MÁTE K DISPOZICI

Všechny materiály jsou zařazeny na konci metodiky. Na webových stránkách programu Varianty naleznete volně ke stažení i barevné fotografie a mapy.

PROGRAM JE ROZDĚLEN DO TĚCHTO ČÁSTÍ

1. PROSTŘEDÍ strana 12
2. HLAVNÍ POSTAVY strana 13–14
3. DĚJ strana 15
4. MOTIV strana 16
5. OBCHOD strana 17–18
6. ZMĚNY KLIMATU strana 19
7. MIGRACE strana 20
8. LIDSKÁ PRÁVA strana 21
9. VLASTNÍ TVORBA TEXTU strana 22

I. PŘEHLED

ZAŘAZENÍ DO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Jazyk a jazyková komunikace
Níže uvedená tabulka určuje cíle vzdělávání, kterých se týkají aktivity našeho programu.

	MLUVENÝ PROJEV	ČTENÍ	PSANÍ
VNÍMÁNÍ RŮZNÝCH ROVIN JAZYKA V RVP ODPOVÍDÁ CÍLŮM PRO: LITERÁRNÍ VÝCHOVU + KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVOU VÝCHOVU	Děti … • se učí používat náročnější slovní zásobu a větnou strukturu. • si vyposlechnou, převypráví a zaznamenají vyprávění nebo popis. • přijímají a dávají pokyny k jednotlivým úkolům nebo k procesu. Kapitola II Část 2 a 5	Děti … • porozumějí provázanosti mezi textem a ilustracemi. • se zdokonalují v poslechu čteného projevu. Kapitola II Část 1	Děti … • využijí samostatné čtení jako podnět k tvorbě vlastního textu. • si zvolí téma i formu vlastního textu. • píší vlastní příběhy a objevují různé žánry. • přijímají a poskytují kritickou odezvu (oceňující i návrhy na zlepšení) na napsaný text. • rozumějí tomu, proč byla některá část jejich psaní oceněna. Část 9
DOVEDNOST A SEBEDŮVĚRA VE VYUŽÍVÁNÍ JAZYKA V RVP ODPOVÍDÁ CÍLŮM PRO: LITERÁRNÍ VÝCHOVU + KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVOU VÝCHOVU + KOMPETENCE KOMUNIKATIVNÍ	Děti … • si berou a předávají slovo a vytvářejí tím ve třídě prostředí, v němž je podporována tolerance k názorům ostatních. • představují myšlenky relevantní k danému tématu v logickém pořadí. • shrnou a vyhodnotí důležité myšlenky. • si v průběhu čtení a psaní vyjasňují neznámá slova a nové či nesrozumitelné myšlenky. • tvoří otázky, aby zjistili, jaké názory a pocity mají ostatní. Kapitola II Část 1, 4 a 8	Děti … • rozlišují různé typy textů. Část 2 a 4	Děti … • zabývají se psaním jednoho textu po dobu jednoho týdne, několika týdnů, celého pololetí. • vnímají četbu a diskusi nad ní jako přípravnou aktivitu k tvorbě textu. • učí se klást otázky, které by jim mohly pomoci rozšířit a rozvinout příběh. • řadí myšlenky a události v příbězích do správné posloupnosti. • učí se redigovat a přepisovat vlastní text. Část 2, 3, 4 a 9

	MLUVENÝ PROJEV	ČTENÍ	PSANÍ
ROZVOJ MYŠLENKOVÝCH OPERACÍ POMOCÍ JAZYKA V RVP ODPOVÍDÁ CÍLŮM PRO: KOMPETENCE K ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ + KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA + DRAMATICKÁ VÝCHOVA	Děti … • diskutují o tématech, která mají vliv na jejich životy. • diskutují o čteném příběhu, předvídají nadcházející události a pravděpodobné vyústění. • diskutují o různých řešeních problémů. • diskutují o tom, co již o určitém tématu nebo procesu vědí, a vytvářejí si tak základ pro setkání s novým pojetím. • diskutují o příčinách a následcích ve vztahu k ději a událostem a učí se předvídat, jak věci mohou dopadnout. • hledají argumenty pro určitý názor a pokusí se přesvědčit ostatní, že ho mají podpořit. • zkoumají reakce na různé myšlenky pomocí hry a improvizačních technik. Kapitola II Část 1, 3–8	Děti … • prostřednictvím četby prozkoumávají nová pojetí, zájmy a perspektivy. • rozvíjejí strategie pro čtení s porozuměním. Kapitola II Část 2, 3 a 4	Děti … • se zdokonalují v psaní textů různých žánrů. • čtou příběh a přepíší jej vlastními slovy. • si přečtou příběh nebo výkladový text a písemně jej shrnou. Část 1, 3 a 9
EMOČNÍ ROZVOJ A ROZVOJ PŘEDSTAVIVOSTI V RVP ODPOVÍDÁ CÍLŮM PRO: DRAMATICKÁ VÝCHOVA + LITERÁRNÍ VÝCHOVA + OSOBNOSTNÍ A SOCIÁLNÍ VÝCHOVA	Děti … • vymyslí a převypráví příběh před třídou/skupinou a odpoví na otázky ke svému příběhu. • zdramatizují příběh. • vciťují se do různých postav z příběhu • vyjádří postoje s využitím dramatických her. • na základě příběhu rozehrají další možné situace. Část 3, 4, 5 a 8 Část 9	Děti … • se učí reagovat na stále náročnější četbu. • mluví o prostředí, v němž se odehrává děj knihy, dále o ději, postavách, motivech. • sdílejí odezvu na text s ostatními dětmi a dospělými a vytvářejí tak čtenářské společenství. Část 1–8	Děti … • vytvářejí příběhy. • Využívají obrázky a fotografie jako stimul k psaní. Část 9

PŘEHLED TEMATICKÝCH OKRUHŮ PROGRAMU VE VZTAHU KE VZDĚLÁVACÍM OBLASTEM

Pozn. Členění je provedeno na základě irského originálu s přihlédnutím k vzdělávacím oblastem platným pro český rámcový vzdělávací program.

VZDĚLÁVACÍ OBLASTI PŘEDMĚTY	TEMATICKÝ OKRUH	VZDĚLÁVACÍ OBSAH	ODPOVÍDAJÍCÍ ČÁST PROGRAMU
ČLOVĚK A JEHO SVĚT ZEMĚPIS	Vnímání místa a prostoru	Vnímání místa	Část 1, 2
	Mapy, glóbus a grafické dovednosti	Používání kreseb, map a glóbusu.	Část 1, 6, 7
	Dovednosti v rámci zeměpisného zkoumání	Pozorování Zkoumání a experiment Záznam a komunikace	Část 1 5 1
	Civilizace	Lidé žijící a pracující v daném místě Lidé a cizí kraje Krajská, místní a celostátní střediska	1, 2 1, 2, 4–8 1
	Přírodní prostředí	Počasí, klima a atmosféra	6
	Ekologická gramotnost a péče o životní prostředí	Ekologická gramotnost a péče o životní prostředí	6
ČLOVĚK A SPOLEČNOST	Já	Vlastní identita: rozvíjení sebedůvěry Bezpečnost a ochrana: témata spojená s bezpečím Rozhodování	1–8 3 1, 5, 8
	Já a lidé kolem	Já a moje rodina Moji přátelé a ostatní lidé Budování vztahů k ostatním	7 1–8 4, 8, 9
	Já a širší svět	Rozvíjení občanství: moje školní společenství Místní komunita a širší společenství Péče o prostředí Mediální gramotnost	5, 6, 8 2, 5–8 6 4, 5

MATEMATIKA	Dovednosti	Aplikování pravidel, řešení problémů Propojování a sjednocování	2 2, 5, 6
	Čísla	Operace: sčítání a odčítání	2
	Algebra	Matematické výroky	2
	Jednotky	Peníze	2, 5
	Informace	Předkládání a interpretace informací Možnosti	5, 6 3, 8
ČLOVĚK A PŘÍRODA	Energie a přírodní jevy	Světlo Teplo	6 6
	Ekologická gramotnost a péče o životní prostředí	Ekologická gramotnost Věda a životní prostředí Péče o životní prostředí	1, 6 6 6
VÝTVARNÁ VÝCHOVA	Kreslení	Kreslení Vnímání obrazu a odezva na něj	9 9
	Malování	Vnímání obrazu a odezva na něj	1
	Modelování	Vyrábění různých modelů	5
DRAMATICKÁ VÝCHOVA	Divadlem ke zkoumání pocitů, znalostí a představ	Objevování divadla a hraní Reflexe divadla	5, 8 5, 8

1. PROSTŘEDÍ strana 12
2. HLAVNÍ POSTAVY strana 13–14
3. DĚJ strana 15
4. MOTIV strana 16
5. OBCHOD strana 17–18
6. ZMĚNY KLIMATU strana 19
7. MIGRACE strana 20
8. LIDSKÁ PRÁVA strana 21
9. VLASTNÍ TVORBA TEXTU strana 22

KRITICKÉ ČTENÍ

Co je to?

Kritické čtení neboli čtenářská gramotnost po čtenáři požaduje, aby nepřijímal sdělení textu pasivně, ale aktivně ho zkoumal a kladl otázky s ním související. V tomto smyslu by kritické čtení mělo zprostředkovat jak zvládnutí textu, tak přidat výuce na zajímavosti, a zároveň dát dětským hlasům váhu. Při poznání, že svět není spravedlivý, kritické čtení také vyžaduje, abychom přemýšleli o tom, čí hlasy jsou více slyšet a jsou dominantnější, a brali v úvahu perspektivy těch, kteří jsou odsouváni na okraj nebo umlčováni.

Některé klíčové koncepty zahrnuté v kritickém čtení:

- Na realitu lze pohlížet z různých perspektiv.
- Každý text a každý člověk představuje jen jednu perspektivu, a proto má svá omezení.
- Zkoumáním textů a jazyka můžeme porozumět, kdo má více moci a kdo méně.
- Kritické čtení by mělo vést k férovému a spravedlivějšímu jednání.

Zatímco si tradiční čtenář klade otázku:

Co tím chce autor říct?

Při kritickém čtení se čtenář může ptát takto:

Proč to autor asi říká?

Souhlasím s touto perspektivou?

Kdo může mít prospěch z toho, že to autor říká právě takto?

Co autor zamlčel?

ČTENÁŘ

TEXT

AUTOR

SVĚT

Každý text, který čteme, je autorovou reprezentací světa. Ta je pouze částečná a subjektivní. Autor funguje jako filtr, reprodukuje a dobarvuje realitu. Jak bude čtenář text chápat, záleží také na čtenářově zkušenosti, účelu a kontextu čtení.

Proč?

- Děti mají neomezený přístup k informacím a musejí být schopné tyto informace vyhodnocovat.
- Neustále se setkávají s reklamami, televizními programy a učebními materiály, jejich vrstevníci i ostatní lidé se pokoušejí je o něčem „přesvědčovat“ a děti si těchto vlivů musejí být vědomy.
- Kritické čtení podporuje pestrou a smysluplnou práci s texty a zároveň zvyšuje čtenářskou gramotnost a pokročilejší formy přemýšlení (analýzu, syntézu, hodnocení).
- Čtenářská gramotnost je základem úspěchu ve vzdělání i v zaměstnání.

GLOBÁLNÍ OBČANSTVÍ

(MYŠLENÍ V GLOBÁLNÍCH SOUVISLOSTECH)

Co je to?

Výchova ke globálnímu občanství nás vede k přemýšlení o tom, jaký vliv má okolní svět na nás a my na něj. Klíčové koncepty zahrnují vzájemnou závislost, uvědomování si různých úhlů pohledu, spravedlnost a udržitelnost.

Proč?

- Výchova k občanství je zahrnuta v oblasti **Člověk a jeho svět**, explicitně v očekávaných výstupech pro druhé období v oblasti Člověk a jeho zdraví a také v průřezovém tématu osobnostní a sociální výchova a Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.
- Životy našich dětí jsou nerozlučně spojené s životy ostatních lidí v celém světě.
- Výchova k občanství posiluje a podporuje hlas dětí a témata, která jsou pro ně důležitá.
- Ukazuje se, že výchova k občanství zvyšuje motivaci dětí a učitelů ke společenské angažovanosti.

II. JAK PŘÍBĚH ČÍST

Vyprávění si děti mohou číst samostatně nebo společně ve třídě.

Knihu je možné si objednat na www.varianty.cz (za cenu poštovného). Metodika je zdarma ke stažení na https://www.varianty.cz

Při čtení povzbuzujte děti, aby používaly následující čtenářské strategie: **PŘEDVÍDALY**, co se bude dít dál, **PŘEDSTAVOVALY SI** vybrané lokace příběhu a vymýšlely, jak každé místo vypadá, jak působí, čím je cítit a co je na něm slyšet, aby si příběh **PROPOJOVALY** s jinými příběhy i s vlastními zkušenostmi a **KLADLY OTÁZKY** tak, jak se postupně budou objevovat.

Dokážou určit **HLAVNÍ MYŠLENKY** a **SHRNOUT** příběh?

III. JEDNORÁZOVÉ AKTIVITY

Aktivity jsou podrobně popsány v příslušných odstavcích uvedených částí.

1 Děti si prohlédnou obrázky České republiky v knize a dopis od Símy a napíšou vlastní dopisy o životě v České republice (část 1, aktivita 2 a 3).

Amal říká, že v České republice jsou všichni bohatí. Diskutujte: Je to pravda? Proč to Amal v příběhu říká?

2 Děti posoudí informace o Bangladéši uvedené v příběhu a odpoví na otázky týkající se České republiky s pomocí podkladu 1d (část 1, aktivita 7).

3 Děti si zahrají hru „obří kroky" s postavami z příběhu. Rozdělí se do malých týmů, z nichž každý dostane přidělenou jednu postavu: Farída, Amala, mámu, rozzlobeného muže, Amalova bratra, Símu a Tasniu. Každý tým vybarví čtverce na herním listu binga (podklad 2f), které odpovídají jejich postavě, a to jednou barvou, a ty, které neodpovídají, jinou. Možná nenajdou odpověď pro všechny čtverce.

Týmy se postaví do středu místnosti čelem k okraji (cíl A). Vítězí ten tým, který je na konci hry nejblíž cíli.

V každém kole je nejprve přečten nahlas výrok na herním listu (podklad 2f). Pokud platí výrok z prvních dvou řádků tabulky, tým se posune vpřed. Pokud platí výrok ze třetího nebo čtvrtého řádku, tým se posune vzad. Jinak zůstává na místě. Děti pak diskutují o tom, jak se členové týmů cítili a jak vnímali perspektivy jednotlivých postav (část 2, aktivity 4 a 5 nabízejí různé obměny).

4 Děti prozkoumají cedulky na svém oblečení a umístí na mapu světa samolepicí lístečky k těm zemím, z nichž jejich oblečení pochází (část 5, aktivita 1).

5 Děti zjišťují, jak jsou v příběhu reflektovány klimatické změny, a to prostřednictvím záhady „Může vynález žárovky za to, že se Amal stal rikšou?" (část 6, aktivita 1).

6 Děti proberou nehodu, ke které v příběhu došlo, a s pomocí techniky „rozhodovací ulička" zjišťují, co by mohl Faríd udělat jinak (část 8, aktivity 1 a 2).

7 Děti si přečtou tabulku věnovanou lidským právům a proberou, jak by mohla být lidská práva uplatňována, aby Amalovi pomohla (část 8, aktivity 3 a 4).

IV. DVOU AŽ ČTYŘTÝDENNÍ PROGRAM

Z celé metodiky lze také vybrat jednotlivé aktivity a sestavit z nich kratší projekty, které mohou být zaměřeny na konkrétní témata či dovednosti. Níže uvádíme několik návrhů na projekty.

Tematické projekty odkazují na aktivity uvedené v celkovém programu.
Pozn.: Č1A3 s. 12 odkazuje na část 1, aktivitu 3 – tedy činnost uvedenou u bodu 3 na straně 12.

PRVNÍ A DRUHÁ TŘÍDA
„Srovnávání a propojování“

1. Děti si přečtou celý příběh.
2. Projdou si dopis od Símy a napíšou vlastní dopisy o životě v České republice s pomocí podkladu 1a (Č1A3 s. 12).
3. Prohlédnou si fotografie z České republiky uvedené v knížce a vyberou jednu z nich, kterou by poslali s dopisem, s pomocí podkladu 1b (Č1A5, s. 12).
4. Prohlédnou si fotografie z Bangladéše a popíšou je s pomocí podkladu 1c (Č1A6, s. 12).
5. Děti se zamyslí nad výrobky z Bangladéše, a proberou, odkud pochází jejich oblečení. (Č5A1 a Č5A2, s. 17).
6. Děti se zamyslí nad tím, jak jsou samy propojeny s různými místy ve světě, s pomocí podkladu 7a (Č7A1–3, s. 20).

TŘETÍ A ČTVRTÁ TŘÍDA
Zeměpis – lidé v cizích zemích

1. Děti si přečtou celý příběh.
2. Diskutují o místech uvedených v knížce (Č1A1, s. 12).
3. Prohlédnou si fotografie z Bangladéše a popíšou je s pomocí podkladu 1c (Č1A6, s. 12).
4. Děti posoudí informace o Bangladéši a porovnají je s informacemi o České republice s pomocí podkladu 1d (Č1A7, s. 12).
5. Posoudí statistiky týkající se bangladéšské a české populace s pomocí podkladu 2a a 2c nebo 2b a 2d (Č2A3, s. 13).
6. Děti posoudí různé podoby života lidí v Bangladéši s pomocí podkladu 2f (Č2A4–5, s. 13).
7. Děti zjistí, co pochází z Bangladéše a jaké výrobky jsou zastoupeny v příběhu (Č5A1, s. 17).

TŘETÍ A ČTVRTÁ TŘÍDA
Téma – země a klimatické změny

1. Děti si přečtou celý příběh.
2. Diskutují o místech uvedených v knížce (Č1A1, s. 12).
3. Prohlédnou si fotografie z Bangladéše a popíšou je s pomocí podkladu 1c (Č1A6, s. 12).
4. Posoudí statistiky týkající se bangladéšské a české populace s pomocí podkladu 2a a 2c nebo 2b a 2d (Č2A3, s. 13).
5. Děti převyprávějí příběh z Amalovy perspektivy a prodiskutují, co nám knížka prozrazuje o Amalově životě (Č2A2, s. 13).
6. Děti se seznámí se skleníkovým efektem a s klimatickými změnami. Navrhujeme např.stránky Ministerstva životního prostředí http://detem.mzp.cz/klima.shtml.
7. Děti posoudí, jak klimatické změny ovlivňují Bangladéš a jak Českou republiku (Č6A1–4, s. 19).

PÁTÁ A ŠESTÁ TŘÍDA
Čtení jako podnět pro psaní

1. Děti si přečtou celý příběh.
2. Diskutují o místech uvedených v knížce (Č1A1, s. 12).
3. Diskutují o postavách z příběhu (Č2A1, s. 13).
4. Reprodukují děj příběhu (Č3A1, s. 15).
5. Podívají se blíž na to, kdy v příběhu došlo k nehodě (Č8A1, s. 21).
6. Proberou otázky týkající se v příběhu obchodu (Č5A1, s. 17).
7. S pomocí podkladu 4b proberou článek týkající se zřícení továrny v Bangladéši (Č5A3, s. 17).
8. Srovnají různé písemné zprávy o Bangladéši s pomocí podkladů 4a, 4b a 4c (Č4A2, s. 16).
9. Napíšou vlastní sloh s pomocí podkladu 9a (Č9, s. 22).

V. CELÝ PROGRAM

V celkovém programu se děti zamýšlejí nad prostředím, postavami, ději a tématy uvedenými v příběhu a současně i motiv k jeho napsání. Tento proces zkoumání by měl prohloubit znalosti dětí o Bangladéši, rozvinout jejich chápání otázek globální spravedlnosti a povzbudit je, aby projevovaly kritický zájem o různé pohledy na Bangladéš i Českou republiku. Vyhodnocování příběhu by také mělo dětem pomáhat s analýzou textů a s procesem psaní. **KLÍČOVÉ OTÁZKY** v každé části poskytují ústřední body pro diskusi ve třídě.

1. PROSTŘEDÍ	2. POSTAVY	3. DĚJ
4. MOTIVY	5. OBCHOD	6. KLIMATICKÉ ZMĚNY
7. MIGRACE	8. LIDSKÁ PRÁVA	9. VLASTNÍ TVORBA TEXTU

ČÁST 1. PROSTŘEDÍ

OSNOVA: Děti se zaměří na prostředí uvedené v knížce. Jak je v knížce představena Česká republika ve srovnání s jejich vlastním vnímáním? Jaké úhly pohledu na Bangladéš jsou v textu zahrnuty?

KLÍČOVÁ OTÁZKA: **Mohou fotografie a obrázky zprostředkovat skutečný život v nějaké zemi?**

BUDETE POTŘEBOVAT:
- fotografie České republiky, které si můžete stáhnout z http://www.varianty.cz/globalschools/
- psací potřeby a papíry
- fotografie Bangladéše, které si můžete stáhnout z http://www.varianty.cz/globalschools/
- mapu světa nebo glóbus
- mapu Bangladéše, kterou si můžete stáhnout z http://www.varianty.cz/globalschools/
- pracovní listy 1a, 1b, 1c a 1d

1. **Děti diskutují o místech uvedených v příběhu i o České republice,** zvláště věnují pozornost stránkám 8–9, 16–17, 18–19, 22–23, 28–29, 30–31, 38–39.

   Jaké barvy ilustrátor vybral? Jak vychází srovnání fotografií a ilustrací? Děti hledají místa na mapě či glóbusu.

2. **Podívejte se na obrázky a pohlednice z České republiky uvedené v příběhu a na dopis od Símy.**

   Děti diskutují, jak tato vyobrazení odpovídají jejich vnímání České republiky.

3. S pomocí podkladu 1a **napíšou děti dopisy** o životě v ČR někomu, kdo tu nikdy v životě nebyl.

   Porovnejte své dopisy se Síminým a mezi sebou navzájem.

4. **Děti prozkoumají různé fotografie České republiky** a seřadí je podle toho, nakolik se podobají místům, s nimiž se každodenně setkávají.

5. **Děti vyberou fotografii,** kterou by chtěly poslat někomu v Bangladéši a s její pomocí ukázat, jak vypadá jejich život.

   Děti využijí pracovního listu 1b k diskusi, jak vybraly svoji fotografii.

   Amal říká, že v České republice jsou všichni bohatí. Je to pravda? Proč to asi Amal v příběhu říká?

6. **Děti si prohlédnou obrázky Bangladéše,** které si můžete stáhnout z https://www.varianty.cz.

   U každého stolu prozkoumají jednu sadu obrázků a s pomocí podkladu 1c popíšou, co vidí. Každý stůl se pak na základě svých fotografií podělí se svými dojmy o Bangladéši s ostatními.

   Děti porovnají jednotlivé popisy Bangladéše a poté prozkoumají jednotlivé sady fotografií. Jaké jsou mezi nimi shody a rozdíly?

7. **Děti posoudí informace o Bangladéši uvedené v příběhu** s pomocí pracovního listu 1d.

   Děti si představí, že by někdo napsal příběh i o České republice, a odpoví na otázky týkající se ČR v pracovním listu 1d.

   Porovnají odpovědi různých lidí; do toho mohou být zapojeny i ostatní osoby ve třídě, učitelé nebo rodiče.

   Je těžké na nějaké otázky odpovědět? Mají různí lidé různé odpovědi?

8. **Vraťte se k příběhu**

   Jaké je srovnání obrázků, popisů a informací v příběhu s dalšími fotografiemi a informacemi?

   Na co se v příběhu poukazuje? A na co ne?

   Kdo v příběhu nemluví?

   Čí názor není vyslyšen?

   Znovu se podívejte na klíčové otázky uvedené výše.

ČÁST 2.
POSTAVY

OSNOVA: Děti proberou jednotlivé postavy příběhu a perspektivy, které představují. S pomocí matematiky a hry „obří kroky" posoudí postavy v kontextu širší bangladéšské populace.

KLÍČOVÁ OTÁZKA: Jak se od sebe liší životy, zkušenosti a perspektivy jednotlivých lidí v rámci jedné země a mezi různými zeměmi?

BUDETE POTŘEBOVAT:
- dostatek volného prostoru
- vytištěné podklady 2a nebo 2b, 2c nebo 2d, 2e (rozstříhané na kartičky) a 2f.

1. **Děti diskutují o postavách z příběhu,** posuzují, které jsou na tom líp a mají více možností, a které jsou na tom hůř a mají méně možností.

2. **Děti převyprávějí příběh z perspektivy jednotlivých postav,** můžou pracovat samostatně nebo ve skupinkách. Z perspektivy své postavy můžou příběh převyprávět, nakreslit, sepsat, zpracovat jako komiks nebo zdramatizovat. Jak se od sebe příběhy liší?

3. **Děti si představí, že bangladéšskou populaci zastupuje vesnice o stu obyvatelích (podklad 2a) nebo školní třída o třiceti žácích** (podklad 2b) a spočítají, jak bude její osazenstvo náležitě rozděleno.

   Mohou také rozdělit třídu podle jednotlivých charakteristik a prodiskutovat, co se tím ukázalo.
   Nato zopakují stejnou činnost pro Českou republiku s pomocí podkladů 2c a 2d.

4. **Děti si samostatně nebo ve skupinkách prohlédnou kartičky bangladéšských obyvatel** (podklad 2e) a vybarví ty čtverce na herním listu binga, které odpovídají jejich osobě (podklad 2f).

5. **Na volném prostoru hrají děti „obří kroky" se svými postavami (výroky jsou uvedeny na zadní straně tohoto listu).**
   - Každý tým přečte údaje z kartičky a postaví se do středu místnosti obličejem k cíli (A).
   - Vítězí tým, který se dostane nejblíž k bodu A.
   - První kolo: Přečtěte postupně jeden výrok po druhém. Týmy se mohou posunout o krok vpřed, pokud výrok pro jejich postavu platí.
   - Druhé kolo: Přečtěte postupně jeden výrok po druhém. Pokud výrok pro jejich postavu platí, musí se tým přesunout o krok vzad.
   - Třetí kolo: Pokud je výrok prospěšný pro postavu dotyčného týmu, tým se posune vpřed. Pokud postavu znevýhodňuje, posune se vzad.
   - Kdo je „vítězem" po přečtení všech výroků? Jak se děti cítí? Jak hra odráží skutečnost?

6. **Děti se znovu zamyslí nad postavami z příběhu.** Jak se od sebe liší životní zkušenosti jednotlivých postav? Chybí v příběhu nějaké další zkušenosti bangladéšských obyvatel?

VÝROKY PRO HRU NA „OBŘÍ KROKY“

První kolo

Tým může postoupit o krok kupředu, pokud jeho postava:

1. má dostatek jídla
2. má dostatek peněz
3. má auto
4. chodí nebo chodila do školy

Druhé kolo

Tým musí o krok couvnout, pokud jeho postava:

5. se musí starat o druhé
6. má práci, která je nebezpečná
7. má práci, ale dostává za ni málo peněz
8. se musela přestěhovat
9. má pocit, že se k ní druzí nechovají pěkně

Třetí kolo

Tým může postoupit o krok dopředu, pokud by jeho postava měla ze změn prospěch, a v případě, že by to pro ni znamenalo nevýhodu, musí o krok couvnout. Pokud změna pro postavu nemá ani dobré, ani špatné důsledky, zůstává tým na místě.

x. Z některých ulic hlavního města jsou vykázány rikši, aby se zmírnilo nebezpečí provozu.
xi. Po velké bouři voda zaplaví mnoho vesnic.
xii. Stoupnou ceny potravin.
xiii. Střední škola v hlavním městě vyhlásí, že děti, které na základní škole usilovně pracují a mají dobrý prospěch, mohou tuto střední školu navštěvovat zdarma.
xiv. V Bangladéši je otevřena továrna na počítače, která nabízí práci lidem, kteří absolvovali základní a střední školu a naučili se něco z přírodních věd.
xv. Jedna z bank poskytne nabídku drobných půjček na pořízení věcí, jako jsou šicí stroje, opravárenské nářadí či rikši.
xvi. Lidé, kteří se do Bangladéše přistěhovali z Barmy, dostanou povolení pracovat.

ČÁST 3.
DĚJ

OSNOVA: Děti zkoumají děj příběhu a zvažují různá možná vyústění.

KLÍČOVÁ OTÁZKA: Jaké jsou příčiny a následky jednotlivých událostí příběhu?

BUDETE POTŘEBOVAT:
• papír, psací potřeby a barvy

1. **Děti diskutují o příběhu, převyprávějí ho vlastními slovy a rozhodnou, která část příběhu je nejdůležitější.** Končí příběh pro Farída vesele nebo smutně? A jak končí pro Amala? Proč končí právě takto?

2. **Děti prozkoumají nehodu, ke které v příběhu došlo, a prodiskutují**, co ji zapříčinilo a jaké má důsledky pro Farída a Amala, společně s dalšími možnými následky.

3. **Děti prozkoumají nehodu, tak jak je zobrazena na s. 36–37. Představí si, že Faríd po nehodě neuteče domů a sepíšou různá alternativní zakončení příběhu od tohoto bodu.**
Co mohli Faríd nebo Amal v tuto chvíli udělat jinak? Jak by to ovlivnilo vyústění příběhu?

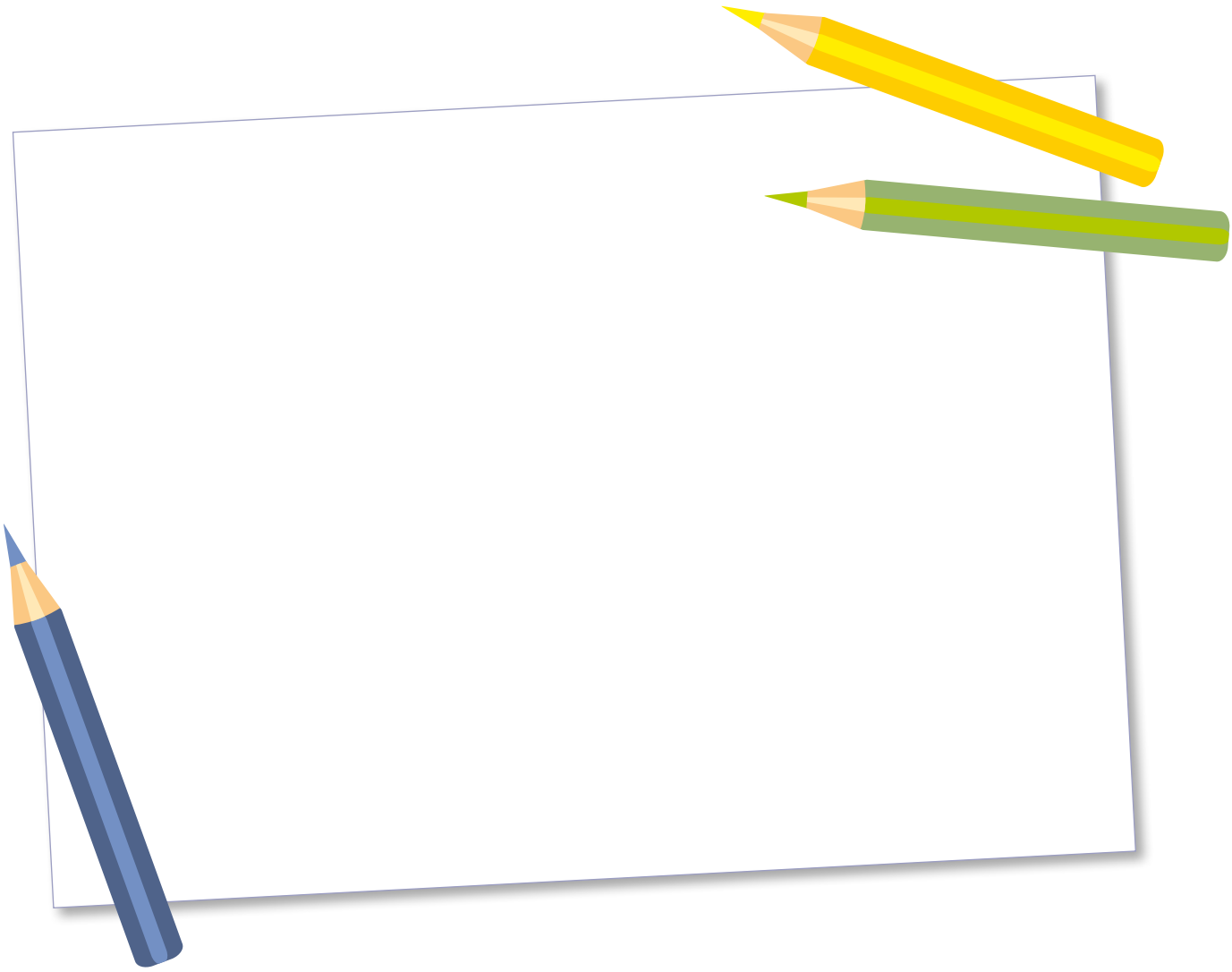

ČÁST 4. MOTIVY

OSNOVA: Děti se zamyslí nad účelem příběhu a porovnají ho s jinými texty o Bangladéši.

KLÍČOVÁ OTÁZKA: Jak nás autoři textů přesvědčují, abychom vnímali věci tak, jak chtějí?

BUDETE POTŘEBOVAT:
- psací potřeby a papír
- přístup k internetu, pokud je to možné

1. Děti prodiskutují, proč byl příběh napsán.
Jak tyto důvody ovlivnily způsob, kterým byl příběh sepsán a ilustrován?

2. Děti prozkoumají různé žánry psaného slova.
Projdou si ukázku z webové stránky bangladéšské turistické centrály (podklad 4a) a článek z BBC Newsround (podklad 4b). Proberou je v diskusi a srovnají tyto texty s pomocí podkladu 4c.

3. Některé děti napíšou novinový článek o něčem, co se stalo u nich ve škole nebo v okolí.

Jiné děti navrhnou brožuru, která by lákala nové žáky do jejich školy. Další zase sepíšou příběh, který se odehrává ve škole. Součástí každého dílka by měly být i obrázky.

Jak se od sebe liší různá vidění téže školy? Které jazykové prostředky a ilustrace se na těchto různých perspektivách podílejí?

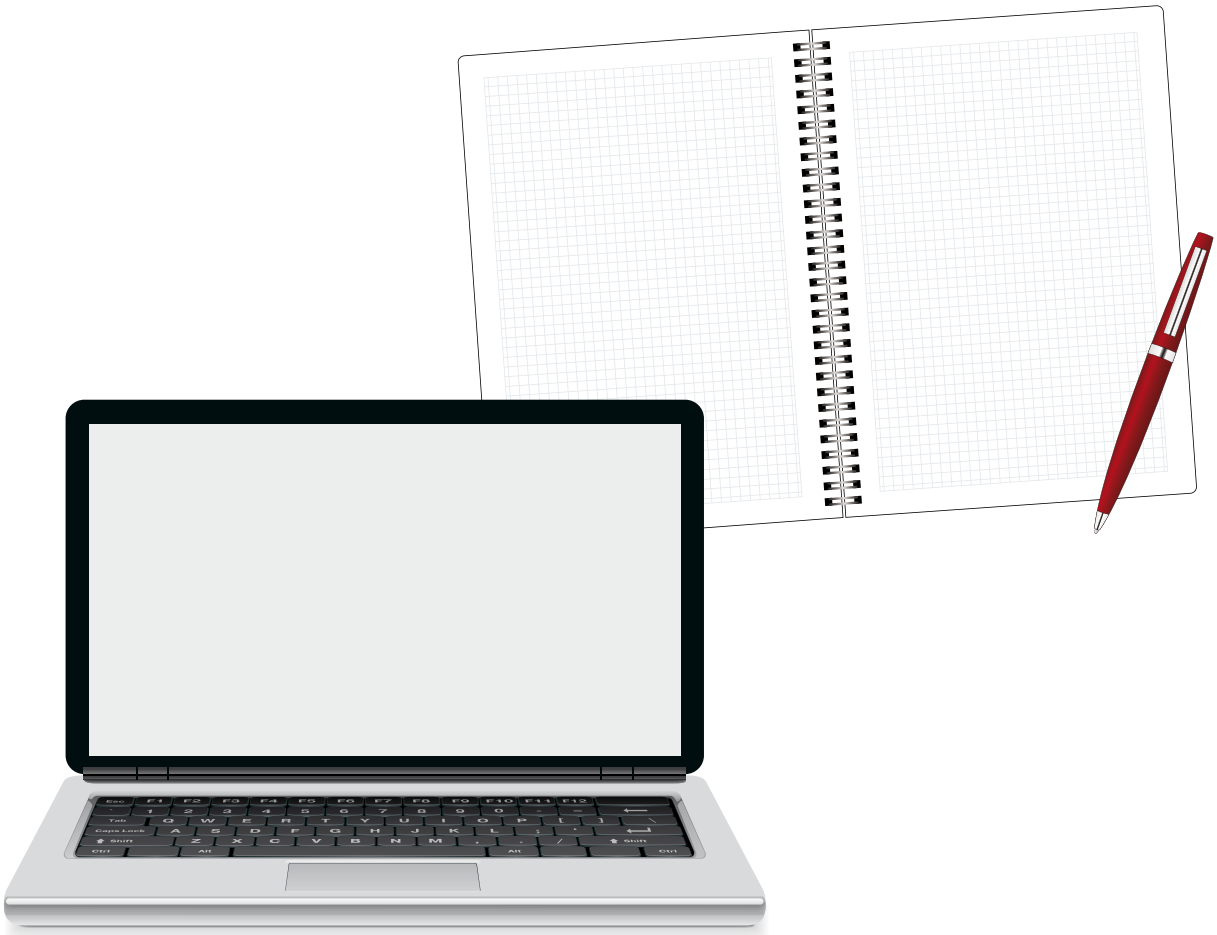

ČÁST 5. OBCHOD

OSNOVA: Děti zmapují, odkud pochází jejich oblečení. Zamyslí se nad podmínkami, které vládnou v oděvních továrnách v Bangladéši, a přečtou si novinové články věnované zřícení továrny v Dháce.

KLÍČOVÁ OTÁZKA: **Měli bychom se starat o to, jak a kde se naše oblečení vyrábí?**

BUDETE POTŘEBOVAT:
- mapu světa a samolepicí lístečky
- fotografie oděvních závodů (ke stažení na http://www.varianty.cz/globalschools/)
- vytištěné podklady 5a a 5b
- papíry, tabule, nůžky, psací potřeby, prádelní šňůra a kolíčky
- šablony oblečení (tričko a šortky)

1. **Děti se zabývají otázkou globálního obchodu, jak je představena v příběhu.**
   Farídovu irskou mikinu ušili v Bangladéši. Děti prozkoumají cedulky na svém oblečení a na mapu světa umístí samolepicí lístečky tam, kde bylo vyrobeno.

2. **Děti si prohlédnou fotografie bangladéšských továren a prodiskutují, co se v nich děje.**
   Na podkladu 5a spojí jednotlivé lidi s příslušnými informacemi.

3. **Děti si přečtou článek věnovaný zřícení továrny v Bangladéši:** Každá dvojice dostane přidělenou jednu skupinu lidí z podkladu 5a ("Skoro všichni z nás", "Lidé, co pracují v oděvních závodech" atd.). Děti si zapíší, co článek říká o jejich skupině lidí a prezentují své závěry.
   Pro přiblížení toho, jak se o katastrofě psano v českých médiích můžete využít např. článek "Levný textil pro celý svět. Ve zřícené továrně v Dháce se šilo i pro Čechy."

4. **Děti uspořádají debatu o komentářích ke článku, (viz níže).**
   Na jednu stranu třídy se umístí nápis „souhlasím" a na druhou „nesouhlasím".
   Za každý komentář se děti postaví na jednu či druhou stranu v závislosti na tom, co si o něm myslí.
   Požádejte některé děti, aby vysvětlily svůj postoj ke komentáři.

5. **Děti napíšou vlastní komentáře do diskuse, které umístí na prádelní šňůru.**
   Děti vystřihají z papíru tvary libovolného oblečení a na ně napíšou svá mínění o oděvních továrnách.
   Pověsí svůj kus oděvu na šňůru mezi ostatní komentáře.
   Mohou také napsat příspěvek na blog školy, či do školního časopisu.

6. **Děti vstoupí do rolí zaměstnanců různých oděvních továren a pustí se do hry (viz instrukce níže), poté prodiskutují, jak se během ní cítily, jaké podmínky by zajistily pro všechny své zaměstnance,** a to včetně přestávek, minimálních mezd, propouštění, dovolených a ochrany zdraví.

7. **Děti navštíví obchody,** kde si kupují oblečení, a zjišťují, odkud pochází a jaká práva mají zaměstnanci, kteří ho vyrábějí.

Komentáře z diskuse na webové stránce idnes:

„Mě osobně je ukradené, odkud ty kalhoty jsou, zajímá mě akorát jestli se mi líbí a sedí mi."

„Nechci to co nejlevněji, ale najímat si detektiva aby zjistil původ fakt nehodlám."

„Jde o zisky velkých společností, ale kdo na ně tlačí, aby měli co nejnižší ceny doslova všeho? Jsme to my všichni, co si hrajeme na kulturní výkvět světa."

„Někomu velmi, velmi chudému poskytneme nákupem těchto výrobků prostředky k samotnému přežití. Když nikdo nebude kupovat jejich výrobky, tak tam nebudou mít ani tuhle mizernou práci."

„Pokud by se pustilo na evropský trh jen takové zboží, které vzniká za minimálně evropských podmínek a norem, začal by se dělat textil opět i v EU."

Zdroj: https://zpravy.idnes.cz/jak-vypadaji-textilni-tovarny-v-bangladesi-fkj-/zahranicni.aspx?c=A130505_142403_domaci_jav

TOVÁRNA NA ODĚVY – HRANÍ ROLÍ

- Třída se rozdělí na tři (nebo šest) skupin. Každá skupina představuje jeden oděvní závod, který bude vyrábět oblečení stříháním, lepením a barvením šablonek z podkladu 5b.
- Každá továrna jmenuje dva manažery, kteří obdrží pravidla pro svou skupinu (viz níže). Vysvětlí a zavedou pravidla ve svých týmech včetně toho, že v případě nutnosti dají svým zaměstnancům výpověď, a dohlížejí na to, aby oblečení splňovalo nároky na kvalitu.
- Skupina A dostane modré a červené barvy a jedny nůžky.
- Skupina B dostane několik různých barev a dvoje nůžky.
- Skupina C dostane spoustu barev i nůžek.
- Rozdejte všem skupinám šablony z podkladu 5b a papír.
- Skupiny dostanou 20–30 minut, skupiny B a C mají čas i na přestávky.
- Každé dítě si pak vypočítá, kolik peněz skupina vydělala, na základě toho, kolik vyrobili oděvů a kolik dostávají zaplaceno za kus.

SKUPINA A

Dostáváte 5 korun za oděv.

Žádné přestávky.

Žádná možnost odskočit si na záchod.

Zákaz mluvení.

Tričko barvěte červeně a šortky modře.

Pokud zaměstnanci mluví nebo odpočívají, dostávají výpověď.

Pokud uděláte chybu, přijdete o 2 koruny.

SKUPINA B

Dostáváte 15 korun za oděv.

Máte možnost udělat si jednu tříminutovou přestávku.

V případě potřeby si můžete jednou zajít na záchod.

Při práci spolu nesmíte mluvit, jen o přestávce.

Sami si můžete zvolit, jak bude vaše oblečení vypadat, smíte však používat jen přidělené barvy.

SKUPINA C

Dostáváte 30 korun za oděv.

Máte možnost udělat si dvě tříminutové přestávky.

Kdykoli si můžete odskočit na záchod.

Můžete spolu mluvit.

Sami si zvolte, jak bude vaše oblečení vypadat.

Nezapomeňte, že nůžky jsou ostré a buďte opatrní – kdybyste se střihli, máte k dispozici náplast.

ČÁST 6. KLIMATICKÉ ZMĚNY

OSNOVA: Děti vyřeší záhadu, aby viděly spojitost mezi spotřebou fosilních paliv v České republice a problémy, jejichž příčinou jsou klimatické změny a jimž čelí lidé v Bangladéši. Děti porovnají spotřebu fosilních paliv v různých zemích.

KLÍČOVÁ OTÁZKA: **Jsou klimatické změny fér?**

BUDETE POTŘEBOVAT:
- vytištěné podklady 6a, 6b a 6c
- kilové balení cukru
- mapu Bangladéše

1. Děti zjišťují, jak se v příběhu odrážejí klimatické změny.
Proberou pojmy jako elektřina, oxid uhličitý, fosilní paliva a klimatické změny. Seřadí kartičky z podkladu 6a, aby objasnily záhadu „Může vynález žárovky za to, že se Amal stal rikšou?“

2. Děti diskutují, jak využíváme elektřinu a jak to ovlivňuje klima.
Informace naleznete např. na www.hrajozemi.cz.

3. Děti porovnají, kolik uhlíku vyprodukuje každý obyvatel České republiky v poměru k obyvateli Bangladéše.
Požádejte děti, aby vyplnily podklad 6b. Úkolem je zaškrtnout ty obrázky, které ilustrují vypouštění oxidu uhličitého, a také ty, které zobrazují, co samy využívají. Diskutujte o tom, jak ke klimatickým změnám vede skutečnost, že čím víc věcí závislých na elektřině používáme a čím víc uhlí, ropy a plynu spotřebováváme, tím víc oxidu uhličitého vypouštíme.

Ukažte kilové balení cukru. Vysvětlete, že graf (podklad 6c) znázorňuje, kolik kilogramů oxidu uhličitého vyprodukuje jeden člověk ve čtyřech různých zemích: Bangladéš, ČR, USA a Indie. Který sloupeček představuje kterou zemi? Proberte v diskusi, co nám graf se sloupečky sděluje. Přepočítáno na kilogramy je průměrná produkce CO2 na osobu a den 45 v USA, 25 v ČR, 4 v Indii a 1,3 v Bangladéši.

4. Prohlédněte si mapu Bangladéše.
Prodiskutujte, proč je Bangladéš obzvlášť ohrožený klimatickými změnami.
- Velká část země leží ve velmi nízké nadmořské výšce, takže může být snadno zaplavena.
- V Bengálském zálivu žije hodně lidí, takže v době záplav bývá postižena značná část obyvatel země.
- V nížině se spousta lidí pokouší farmařit, což ale znamená, že při záplavách přijdou o úrodu.
- Bangladéš leží na úpatí Himálaje. Voda z ledovců pokrývajících toto pohoří plní řeky protékajících Bangladéšem. Řeky se důsledkem tání ledovců rozvodňují.
- Není dostatek peněz k tomu, aby se přispělo k zamezování škod způsobených klimatickými změnami.
- Bangladéš je ohrožován extrémními výkyvy počasí a klimatické změny obnášejí i to, že výkyvy budou stále častější.

5. Jaký vliv mají klimatické změny na Českou republiku?

Další návrhy, jak učit o klimatických změnách, naleznete zde:
www.zmenaklimatu.cz; www.hraozemi.cz; www.varianty.cz;
www.svetovaskola.cz; www.ekoskola.cz
www.veronica.cz; www.globalnirozvojovevzdelavani.cz;
www.seai.ie

ČÁST 7.
MIGRACE

OSNOVA: Děti se zamyslí nad příčinami migrace a vžijí se do situace lidí, kteří se stěhují, dále reflektují těžkosti a výhody, které stěhování přináší..

KLÍČOVÁ OTÁZKA: **Proč se lidé stěhují?**

BUDETE POTŘEBOVAT:
- kopie herních listů binga
- mapy České republiky a světa
- papíry a psací potřeby

1. Zamyslete se nad lidmi z příběhu, kteří se přestěhovali.
Síma se s rodinou přestěhovala do České republiky a Amal se z rybářské vesnice přestěhoval do velkoměsta.
Proč se asi Amal přestěhoval do velkého města?
Jaké výhody a nevýhody jim stěhování mohlo přinést?

2. Rozdejte herní listy na „cestovní bingo".
Požádejte děti, aby se vyptaly ostatních ve třídě, a tak listy vyplnily (podklad 7a). Vítězí ten, kdo má jako první vyplněné všechny čtverce.

3. Proberte s dětmi jejich vlastní cestování a stěhování.
Rozdejte mapy České republiky a světa.
Požádejte děti, aby na mapě České republiky označily místa, která navštívily. Totéž můžete zopakovat s mapou světa.

Poproste děti, aby napsaly o nějakém místě v ČR, které navštívily, nebo i o jiném místě, a to s pomocí podkladu 7b.

Další návrhy na výukové materiály o migraci naleznete např. na rvp.cz:
https://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=78171&view=4005
Doporučujeme také: https://lidevpohybu.eu/

ČÁST 8.
LIDSKÁ PRÁVA

OSNOVA: Děti sehrají scénku s nehodou rikši a auta. Rozhodnou, kdo nehodu zavinil. Proberou práva tak, jak jsou uvedena ve Všeobecné deklaraci lidských práv, a s jejich pomocí budou Amala hájit.

KLÍČOVÁ OTÁZKA: Jaká práva náleží každému?

BUDETE POTŘEBOVAT:
- vytištěný podklad 8a
- Všeobecné deklarace lidských práv

1. Děti prostudují nehodu, k níž v příběhu dojde, a přečtou si komentáře na s. 36–37, kde je Amal s Farídem vyslýchán.

Co se asi stane s Amalem?
Je to spravedlivé?
Chová se policista jinak k muži v obleku než k Amalovi? Proč?

2. Děti sehrají scénku s nehodou. Můžou se ujmout role Farída, Amala, policisty, rozzlobeného muže nebo lidí z davu.

Jak se v této situaci Faríd asi cítí?
Co může dělat?
Koho může vinit z toho, co se stalo?
Použijte metodu „rozhodovací uličky“*, abyste zjistili, co by mohl Faríd udělat a proč.

3. Děti proberou lidská práva a zváží, jaká má Amal práva v kontextu nehody. Prodiskutují důležitost lidských práv pro ochranu lidí před nespravedlností.

Bangladéš i Česká republika podepsaly různé dokumenty zajišťující lidská práva.
Děti si prohlédnou přehled lidských práv uvedených v podkladu 8a. Definice jsou vyňaty z Všeobecné deklarace lidských práv, která byla schválena na půdě OSN v roce 1948.

4. Děti prodiskutují, jaká práva by Amal mohl využít, aby si zajistil spravedlivé zacházení. Představí si situaci, že se policie v příběhu snaží zabavit Amalovi rikšu, uložit mu povinnost zaplatit škodu na autě nebo ho zavřít do vězení. Formulují argumenty proti takovému nespravedlivému zacházení a podloží je deklarovanými právy.

*„Rozhodovací ulička“: děti se rozdělí do dvou řad a postaví se čelem proti sobě. Jedno z nich hraje Farída, jde pomalu uličkou a ostatní mu postupně sdělují názory, co by mohl Faríd udělat a proč.

Další návrhy, jak učit děti na 1.stupni ZŠ o lidských právech, najdete např. na metodickém portálu Výchova k občanství: http://www.vychovakobcanstvi.cz/materialy?age=2&perpage=10

ČÁST 9.
VLASTNÍ TVORBA TEXTU

OSNOVA: Děti využijí toho, co se v programu naučily, k napsání vlastní slohové práce. Hotové písemné práce děti sdílejí mezi sebou, poskytují ostatním kritické komentáře, oceňující také návrhy na zlepšení.

KLÍČOVÁ OTÁZKA: Jaká je odezva ostatních na můj sloh?

BUDETE POTŘEBOVAT:
- psací potřeby a papíry
- okopírovaný podklad 9a

1. **Děti si projdou všechny získané znalosti:** informace o Bangladéši, portréty různých skupin obyvatel této země, to, co se dozvěděly o postavách z příběhu, a také informace o jednotlivých tématech programu.

   S pomocí podkladu 9a napíšou vlastní slohovou práci.

2. Děti s**e podělí o to, co napsaly.** Navzájem si kladou otázky týkající se textů a poskytují ostatním své komentáře.

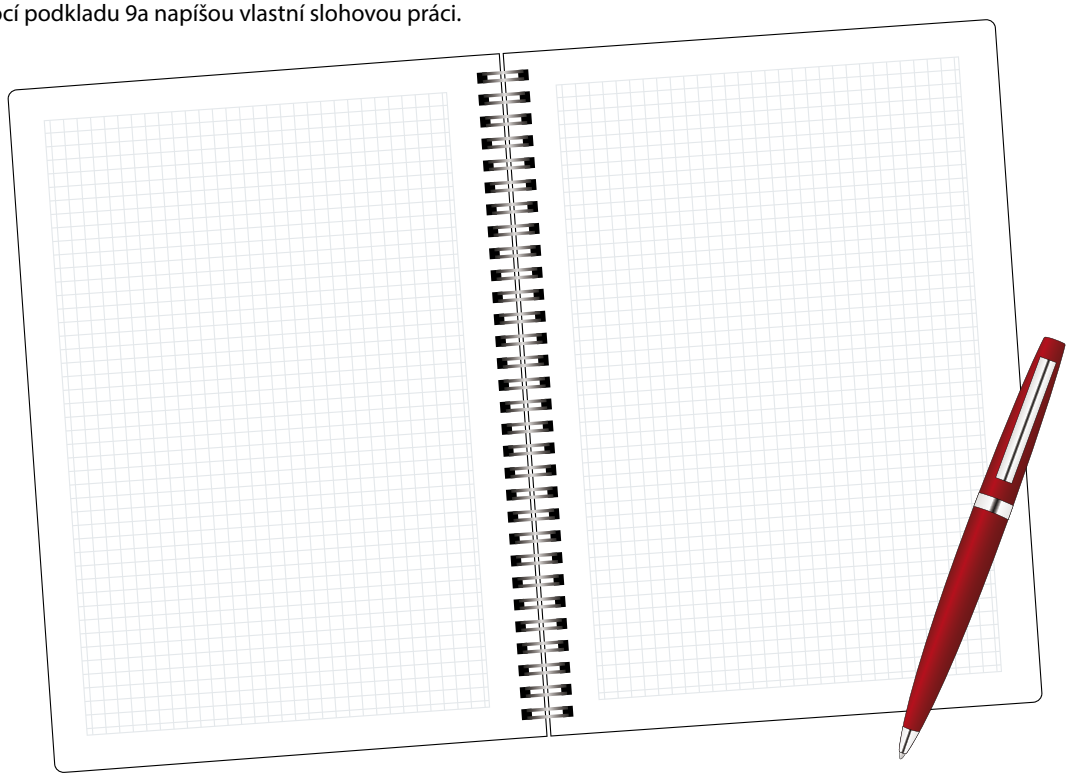

PODKLAD 1A: DOPIS Z ČESKÉ REPUBLIKY

Napiš dopis někomu v Bangladéši, kdo nikdy nebyl v České republice. Můžeš mu popsat, kde bydlíš, nebo napsat něco o České republice obecně:

Kde bydlíš?

Co se ti líbí a nelíbí na tom, kde bydlíš?

Jaké bývá v České republice počasí?

Co je v okolí tvého?

Jak to v České republice vypadá u někoho doma?

Jak chodí oblečení lidé, kteří žijí v České republice?

Jaká jsou podle tebe nejvýznamnější místa v ČR?

Jaká jídla se obvykle jedí?

Co lidé dělají ve volném čase?

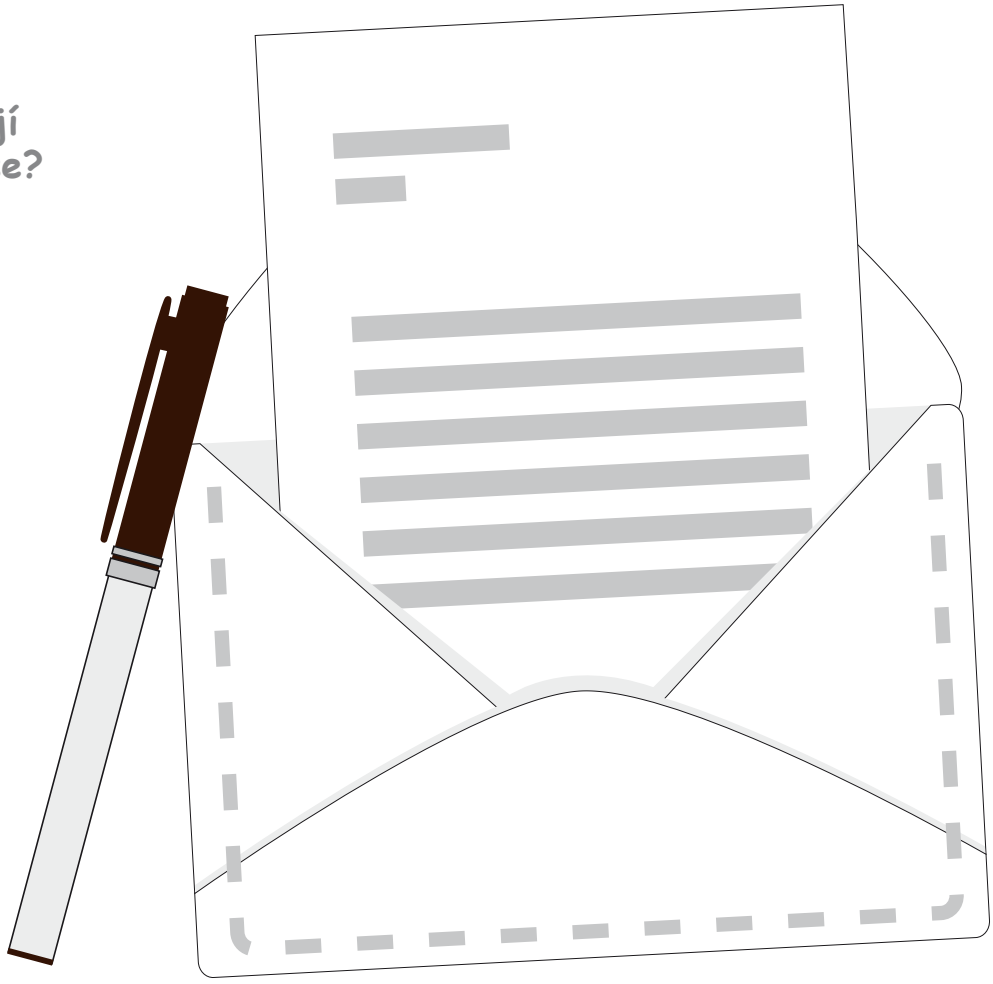

PODKLAD 1B: VYBRANÁ FOTOGRAFIE

Co je na fotografii?	
Proč sis ji vybral/a?	
Jsou na fotografii lidé? Jak jsou oblečení? Jak se tváří?	
Kdy byla nejspíš fotografie pořízena? (v létě, v zimě, ve svátek)	
Jak se mohou lidé i místa v různé dny od sebe lišit?	
Jsou v České republice místa, která se od vybrané fotky liší? Uveď příklad.	

PODKLAD 1C: FOTOGRAFIE BANGLADÉŠE

Na našich fotografiích je …
Podle toho, co na nich vidíme, je Bangladéš …
Snímky nám připomínají …
Rád/a bych místa na snímcích navštívil/a, protože …
Nechtěl/a bych navštívit místa na snímcích, protože …
Při pohledu na snímky máme pocit, že …
Fotografie v nás vyvolávají představu těchto zvuků/vůní/chutí:

PRACOVNÍ LIST 1D: PROZKOUMÁVÁME CIZÍ ZEMĚ

	BANGLADÉŠ	ČESKÁ REPUBLIKA
Co mají lidé na sobě?	Ženy nosí obvykle sárí nebo salvar kamíz. Sárí je dlouhý pruh látky. Salvar kamíz jsou široké kalhoty a tričko. Rikšové na sobě mívají lungi a košili. Lungi je kus látky ovinutý kolem pasu.	
Co se v zemi vyrábí nebo pěstuje a vyváží se do jiných zemí?	V početných továrnách se vyrábějí oděvy, které se pak prodávají po celém světě. Z Bangladéše pochází také spousta ryb a mořských plodů, které se vyvážejí do zahraničí. Většina zemědělské půdy se využívá k pěstování rýže. Rovněž se tu pěstuje pšenice, ovoce a další plodiny, a také květiny. V Bangladéši se mimo jiné vyrábějí různé léky a další zboží.	
V kolika letech mohou děti chodit samy ven?	Mnozí bangladéšští rodiče nepouštějí děti ven samotné, dokud jim není dvanáct let.	

	BANGLADÉŠ	ČESKÁ REPUBLIKA
Která města jsou nejvýznamnější?	Hlavním městem Bangladéše je Dháka. Žije tu asi 15 milionů lidí, což je jedenapůlkrát víc než v celé České republice. Dháka patří mezi největší města na světě. Jezdí tu spousta rikš a říká se jí hlavní město rikš. V Bangladéši jsou i jiná významná velká města jako třeba Čattagrám.	
Jaké je být rikšou v Bangladéši nebo taxikářem v České republice?	V bangladéšských velkoměstech jezdí hodně rikš. Lidé je používají víc než ostatní dopravní prostředky, a to většinou k cestě do práce a do školy. Mnoho řidičů rikš pochází z venkova. Běžně si pronajímají rikši od jejich majitelů. Někteří lidé mají za to, že rikši provoz zpomalují, a vadí jim, že zaplňují dhácké ulice.	
Jaké jídlo se tu jí?	Strava velice závisí na tom, kde lidé žijí. Velmi důležitou složkou potravy je rýže a chlebové placky. K rýži a plackám se podává maso, zelenina a čočka, často s kořeněnou omáčkou jako kari.	
Jaké jsou rozdíly mezi životem holek a kluků?	Většina kluků i holek v Bangladéši chodí do školy. Na střední školu však chodí víc chlapců. Obecně vydělávají ženy méně peněz než muži. Předsedkyní vlády Bangladéše je v současné době (2017) žena.	

PODKLAD 2A

V Bangladéši žije asi 150 milionů lidí. Představte si, že by toto množství představovalo vesnici o stu obyvatelích. Dokážete vyplnit prázdná místa správnými čísly?

<table>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí žije ve městě?

34</td><td colspan="2">Kolik lidí žije na venkově?</td></tr>
<tr><td>Kolik je tu muslimů?</td><td>Kolik je tu hinduistů?

10</td><td colspan="2">Kolik je tu buddhistů, křesťanů, lidí jiného vyznání nebo bez vyznání?

1</td></tr>
<tr><td>Kolik lidí je mladších 20 let?</td><td>Kolika lidem je mezi 20 a 39 lety?

31</td><td>Kolika lidem je mezi 40 a 59 lety?

18</td><td>Kolik lidí je starších 60 let?

7</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí má v domě zavedenou elektřinu?</td><td colspan="2">Kolik lidí doma elektřinu nemá?

40</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí má přístup k internetu?

14</td><td colspan="2">Kolik lidí přístup k internetu nemá?</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolika lidem je méně než 15 let?

28</td><td>Kolik lidí starších 15 let umí číst a psát?</td><td>Kolik lidí starších 15 let neumí číst a psát?

39</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí žije pod hranicí chudoby, s příjmem maximálně 66 Kč (3 USD) denně? (podle Světové banky 2011)

57</td><td colspan="2">Kolik lidí žije nad hranicí chudoby, tedy s příjmem vyšším než je 66 Kč (3 USD) denně?</td></tr>
<tr><td>Kolik lidí žije v cihlových nebo betonových domech?</td><td>Kolik lidí žije v plechových domech?

40</td><td>Kolik lidí žije v domech z hlíny a nepálených cihel?

17</td><td>Kolik lidí žije v domech ze slámy, dřeva, bambusu nebo v domech z jiného materiálu?

17</td></tr>
</table>

PODKLAD 2B

V Bangladéši žije asi 150 milionů lidí. Představte si, že by toto množství představovalo školní třídu o třiceti žácích. Dokážete vyplnit prázdná místa správnými čísly?

<table>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí žije ve městě?

10</td><td colspan="2">Kolik lidí žije na venkově?</td></tr>
<tr><td>Kolik je tu muslimů?</td><td>Kolik je tu hinduistů?

3</td><td colspan="2">Kolik je tu buddhistů, křesťanů, lidí jiného vyznání nebo bez vyznání?

<1</td></tr>
<tr><td>Kolik lidí je mladších 20 let?</td><td>Kolika lidem je mezi 20 a 39 lety?

9</td><td>Kolika lidem je mezi 40 a 59 lety?

5</td><td>Kolik lidí je starších 60 let?

5</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí má v domě zavedenou elektřinu?</td><td colspan="2">Kolik lidí doma elektřinu nemá?

12</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí má přístup k internetu?

4</td><td colspan="2">Kolik lidí přístup k internetu nemá?</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolika lidem je méně než 15 let?

8</td><td>Kolik lidí starších 15 let umí číst a psát?</td><td>Kolik lidí starších 15 let neumí číst a psát?

12</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí žije pod hranicí chudoby, s příjmem maximálně 66 Kč (3 USD) denně? (podle Světové banky 2011)

17</td><td colspan="2">Kolik lidí žije nad hranicí chudoby, tedy s příjmem vyšším než je 66 Kč (3 USD) denně?</td></tr>
<tr><td>Kolik lidí žije v cihlových nebo betonových domech?</td><td>Kolik lidí žije v plechových domech?

12</td><td>Kolik lidí žije v domech z hlíny a nepálených cihel?

5</td><td>Kolik lidí žije v domech ze slámy, dřeva, bambusu nebo v domech z jiného materiálu?

5</td></tr>
</table>

PODKLAD 2C

V České republice žije asi deset a půl milionů lidí. Představte si, že by toto množství představovalo vesnici o stu obyvatelích. Dokážete vyplnit prázdná místa správnými čísly?

<table>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí žije ve městě?

70</td><td colspan="2">Kolik lidí žije na venkově?</td></tr>
<tr><td>Kolik je zde křesťanů?

10</td><td>Kolik lidí je jiného vyznání?

8</td><td colspan="2">Kolik je tu lidí bez vyznání?</td></tr>
<tr><td>Kolik lidí je mladších 24 let?</td><td>Kolika lidem je mezi 25 a 54 lety?

44</td><td>Kolika lidem je mezi 55 a 64 lety?

13</td><td>Kolik lidí je starších 65 let?

18</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí má v domě zavedenou elektřinu?</td><td colspan="2">Kolik lidí doma elektřinu nemá?

0</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí má v rodině přístup k internetu?

81</td><td colspan="2">Kolik lidí nemá v rodině přístup k internetu?</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolika lidem je méně než 15 let?

15</td><td>Kolik lidí starších 15 let umí číst a psát?</td><td>Kolik lidí starších 15 let neumí číst a psát?

1</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí žije pod hranicí chudoby, tedy s příjmem 715 Kč pro čtyřčlennou rodinu denně? Tj. 178 Kč den/osoba (podle Českého statistického úřadu, 2015)

10</td><td colspan="2">Kolik lidí žije nad hranicí chudoby, tedy s příjmem vyšším než 715 Kč pro čtyřčlennou rodinu?</td></tr>
<tr><td>Kolik lidí žije v samostatně stojících rodinných domech?</td><td>Kolik lidí žije v řadových domech?

8</td><td>Kolik lidí žije v bytových domech?

49</td><td>Kolik lidí žije v jiných typech domů?

2</td></tr>
</table>

PODKLAD 2D

V České republice žije asi deset a půl milionů lidí. Představte si, že by toto množství představovalo školní třídu o třiceti žácích. Dokážete vyplnit prázdná místa správnými čísly?

<table>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí žije ve městě?

21</td><td colspan="2">Kolik lidí žije na venkově?</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolik je zde křesťanů?

3</td><td colspan="2">Kolik je tu lidí bez vyznání?</td></tr>
<tr><td>Kolik lidí je mladších 24 let?</td><td>Kolika lidem je mezi 25 a 54 lety?

13</td><td>Kolika lidem je mezi 55 a 64 lety?

4</td><td>Kolik lidí je starších 65 let?

5</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí má v domě zavedenou elektřinu?</td><td colspan="2">Kolik lidí doma elektřinu nemá?

0</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí má v rodině přístup k internetu?

24</td><td colspan="2">Kolik lidí nemá v rodině přístup k internetu?</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolika lidem je méně než 15 let?

5</td><td>Kolik lidí starších 15 let umí číst a psát?</td><td>Kolik lidí starších 15 let neumí číst a psát?

0</td></tr>
<tr><td colspan="2">Kolik lidí žije pod hranicí chudoby, tedy s příjmem 715 Kč pro čtyřčlennou rodinu denně? Tj. 178 Kč den/osoba (podle Českého statistického úřadu, 2015)

3</td><td colspan="2">Kolik lidí žije nad hranicí chudoby, tedy s příjmem vyšším než 715 Kč pro čtyřčlennou rodinu?</td></tr>
<tr><td>Kolik lidí žije v samostatně stojících rodinných domech?</td><td>Kolik lidí žije v řadových domech?

2</td><td>Kolik lidí žije v bytových domech?

15</td><td>Kolik lidí žije v jiných typech domů?

1</td></tr>
</table>

Rúpá

Rúpě je 40 let. Žije na vesnici. Brzy se vdala a nikdy nechodila do školy. Má malou holčičku. Teď je rozvedená a žije s nemocnou matkou a dcerkou. Pracuje v mlýně na rýži, kde vydělává 70 korun denně, a také navíjí nitě pro továrnu vyrábějící tkaniny. Několik lidí z vesnice se pokusilo zabrat její pozemky, protože je samoživitelka. K lidem, se kterými se stýká, je přívětivá a velkorysá, ale zajistit dostatek jídla pro sebe a svou rodinu jí připadá těžké.

Súman

Súman žije v malé vesnici u řeky Meghny. Je ženatý a má čtyři děti, na které je velmi pyšný. Stejně jako jeho otec je Súman rybář. Dělá to od svých sedmi let. Dokázal si našetřit na vlastní loď. Jezdí na ní lovit společně s dalšími devíti rybáři. Při každé výpravě stráví deset dní na moři. V poslední době si všiml, že tropické bouře přicházejí častěji, a rybaření je tak nebezpečnější. Jeho loď vyžaduje opravy, ale pro Súmana je obtížné na ně ušetřit. Moc rád hraje s dětmi kriket a fotbal.

Bibi

Bibini rodiče pocházejí z Barmy, se kterou Bangladéš sousedí. Odešli odtud, protože se k nim místní nechovali dobře a oni se necítili v bezpečí. V Bangladéši však nesmějí pracovat. Bibi bydlí odjakživa v jedné bangladéšské vesnici s rodiči a třemi bratry. Nikdy nikam necestovala. Její kamarádi bydlí v sousedství. Bibi má často hlad a někteří lidé z okolí na její rodinu nadávají. Chtěla by se něco naučit a dostat práci.

Seám

Seámův tatínek jezdí s rikšou. Rodina se přestěhovala do velkoměsta, protože ve svém původním bydlišti nedokázali její členové vydělat dost peněz na živobytí a domnívali se, že ve městě seženou lepší práci. Seám pracuje ve sklárně, kontroluje sklo vycházející ze stroje. Při téhle práci je mu velké horko.

Džarín

Džarín je švadlena. Má vlastní šicí stroj a dílnu, kde šije oblečení. Svoji práci má ráda a také si ráda povídá s lidmi, kteří k ní do dílny chodí. Zhoršuje se jí však zrak a navlékat jehlu jí připadá obtížné. V obchodě s ní bude pracovat její neteř, což Džarín považuje za velkou pomoc. Kromě toho, že šije nové oblečení, upravuje také oděvy, které si lidé přinesou.

Aniká

Aniká je zaměstnaná v oděvní továrně v hlavním městě Dháce. Její rodiče nechtěli, aby pracovala mimo domov, ale potřebovali peníze, a tak začala chodit do práce na pět hodin denně a teď i déle. Znamená to sice, že víc vydělá, ale pořád je to dost málo, a ještě ji bolí záda. Bydlí s celou rodinou v jedné místnosti. Někteří lidé se k ní nechovají pěkně, protože si myslí, že by neměla chodit do práce. Aniká se těší, až dospěje a vdá se, protože to už si na ni nebudou smět dovolovat.

Arif

Arif bydlí v Čattagrámu. Patří mu firma, která vlastní rikši a pronajímá je řidičům. Je ženatý a má dvě děti. Obě chodí do základní školy a Arif doufá, že půjdou i na střední a pak vystudují medicínu. Arif si nedávno koupil auto.

Antu

Antu žije s maminkou, která pracuje na střední škole, učí dospělé. Také se podílí na pořádání festivalu bangladéšských filmů. Antu chodí do školy. Jeho rodiče jsou rozvedení a on je přes týden s maminkou, zatímco víkendy tráví s tatínkem. Bydlí v bytě v hlavním městě. Jeho bratranec žije v Německu, v Evropě, a Antu by se tam jednou moc rád vydal.

Má dost jídla.	Má dost peněz.	Má auto.
Chodí nebo chodil/a do školy.	Chtěl/a by si půjčit od banky peníze na pořízení věcí, jako je šicí stroj, rikša nebo loď.	Byl/a by v pohodě, kdyby přišla velká bouře a zaplavila celé vesnice.
Musí se starat o další lidi.	Byl/a by nešťastný/á, kdyby ve městě zakázali rikši.	Musel/a se přestěhovat.
Má pocit, že se k jeho/její rodině lidé nechovají hezky.	Má práci, která je nebezpečná.	Pracuje, ale dostává za to špatně zaplaceno.

PODKLAD 4A: BANGLADÉŠSKÁ TURISTICKÁ CENTRÁLA

http://www.tourismboard.gov.bd/en/

Bangladéš je země zelené venkovské krajiny, klikatících se řek, přírodních divů a pestrého kulturního života. Pro každého turistu je to destinace snů a některá místa jsou tak úžasná, až to bere dech. Proto má řada navštěvovaných míst v Bangladéši ve světě velký ohlas.

V Bangladéši je několik fantastických turistických destinací, které okouzlují návštěvníky už celá staletí. Samy o sobě jsou naprosto jedinečné a každý rok je navštěvuje obrovské množství turistů.

V Bangladéši je tolik svátků, kolik je dní v roce. Pohela Bojšach čili bengálský Nový rok, Íd-al-fitr čili Svátek přerušení půstu, Íd-al-adhá čili Svátek obětování, Durga Púdžá, což je svátek na počest bohyně Durgy, Vánoce a další patří k nejpopulárnějším oslavám, které Bangladéšané pořádají.

Po celé zemi je k dispozici spousta kvalitních hotelů a letovisek. Státní společnost Bangladesh Parjatan Corporation nabízí možnosti ubytování ve všech velkých městech v zemi.

Svátek Durga Púdžá

Palác v Dháce

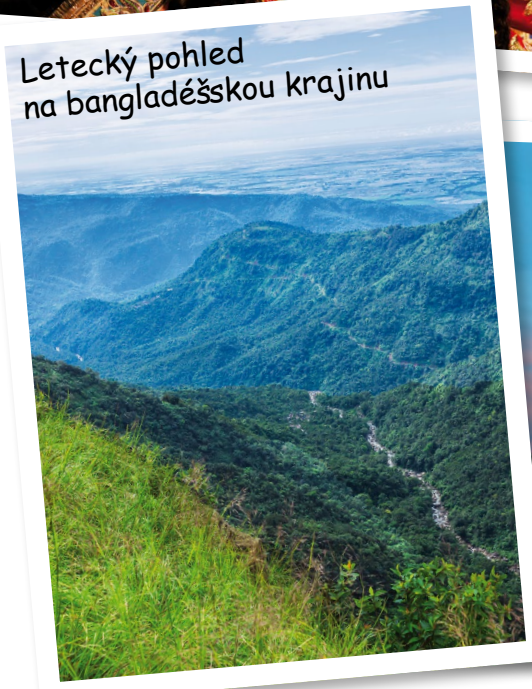
Letecký pohled na bangladéšskou krajinu

Tradiční rybářské lodě

www.bbc.co.uk/newsround/22308928

Stránka byla zveřejněna 26. dubna 2013, poslední aktualizace ve 14.32.

ZAJÍMÁ VÁS, KDE BYLO VYROBENO VAŠE OBLEČENÍ?

Prohlíželi jste si někdy cedulky na svém oblečení, abyste zjistili, kde ho vyrobili?

Mnohé z věcí, které nosíme, se nešijí u nás, ale pocházejí z velkých továren na opačném konci světa. Pro oděvní firmy je většinou levnější zajišťovat výrobu v rozvojových zemích.

Ale katastrofa, která se stala tento týden v Bangladéši, kde se zřítila budova textilní továrny, vybudila lidi k hovorům o podmínkách, kterým často čelí zaměstnanci ve výrobě.

Mizerné podmínky
Bangladéšští dělníci, kteří šijí oblečení pro zákazníky z bohatších zemí, patří k nejhůř placeným průmyslovým zaměstnancům na celém světě.

Některé organizace, jako například organizace, která připravuje kampaň s názvem Labour Behind the Label* (v překladu „Práce skrytá za značkou"), jsou znepokojené. Poukazují na to, že mnozí dělníci v Bangladéši a v jiných rozvojových zemích pracují za nízké platy v dlouhých směnách, a navíc často v ne zcela bezpečných budovách.

Výroba oděvů je však pro ekonomiku rozvojových zemí nesmírně důležitá, továrny poskytují zaměstnání milionům lidí. Jen v Bangladéši pracuje v oděvním průmyslu přibližně 3,6 milionu lidí. Oděvní firmy argumentují tím, že právě jejich továrny pomáhají chudším zemím se rozvíjet a vydělávat.

Několik globálních obchodů s módou potvrdilo, že v budově, která se zřítila, sídlili i jejich dodavatelé. Zároveň obchodníci prohlásili, že budou navzájem spolupracovat na dodržování bezpečnostních norem. Jejich týmy pro etické obchodování slíbily, že se budou snažit shromáždit informace o lidech, kteří byli katastrofou postiženi, a že „zajistí podporu všude, kde to bude možné".

* v České republice se tímto tématem zabývá např. organizace NaZemi v rámci kampaně Ušili to na nás (www.nazemi.cz/cs/odevy).

PODKLAD 4C

	REKLAMA TURISTICKÉ CENTRÁLY	ČLÁNEK Z BBC
Proč byl text napsán?		
Pro jakého čtenáře?		
Jaké mínění o Bangladéši se nám autor snaží předat?		
Která slova jsou obzvlášť důležitá? Jsou tam taková, která tě „přesvědčují", abys s autorem souhlasil?		
K jakému žánru text patří?		
Vypiš některé údaje, které autor předkládá.		
Vypiš některé názory, které autor předkládá.		

PODKLAD 5A

Ke každé skupině lidí připojte vhodný popis.

Skoro všichni z nás	V Bangladéši i jinde ve světě jsou lidé, kteří se snaží věci zlepšovat. Řada továrních dělníků z Bangladéše se připojuje ke skupinám usilujícím o lepší podmínky. V okolním světě zase působí organizace, které se pokoušejí přesvědčovat podnikatele i vlády, aby se zasadili o změny, které z oděvních továren vytvoří lepší pracovní prostředí.
Lidé, kteří pracují v oděvních závodech	Nakupují oděvy od výrobců a prodávají je v různých zemích po celém světě.
Organizace/akční skupiny	Většinu lidí z této skupiny tvoří ženy. V Bangladéši často pracují na dlouhé směny a mnohé z nich vydělávají přibližně 1570 korun měsíčně. Nezřídka jsou zaměstnány ve velmi stísněných a někdy i nebezpečných podmínkách, protože může dojít k nehodě nebo k požáru.
Oděvní firmy/ majitelé továren/ dodavatelé	Lidé, kteří vlastní a provozují oděvní závody v Bangladéši, platí zaměstnancům za práci v továrnách a hotové oděvy prodávají obchodníkům. Někteří prohlašují, že je těžké zajistit svým zaměstnancům bezpečné pracovní prostředí a důstojnou mzdu, protože obchodníci od nich chtějí nakupovat oblečení za velmi nízké ceny. Tvrdí, že jsou pro Bangladéš hodně důležití, protože dávají spoustě lidí práci.
Obchodníci	Lidé v Evropě i jinde, kteří nakupují oblečení ušité v zemích celého světa.

PODKLAD 5B: ŠABLONY OBLEČENÍ

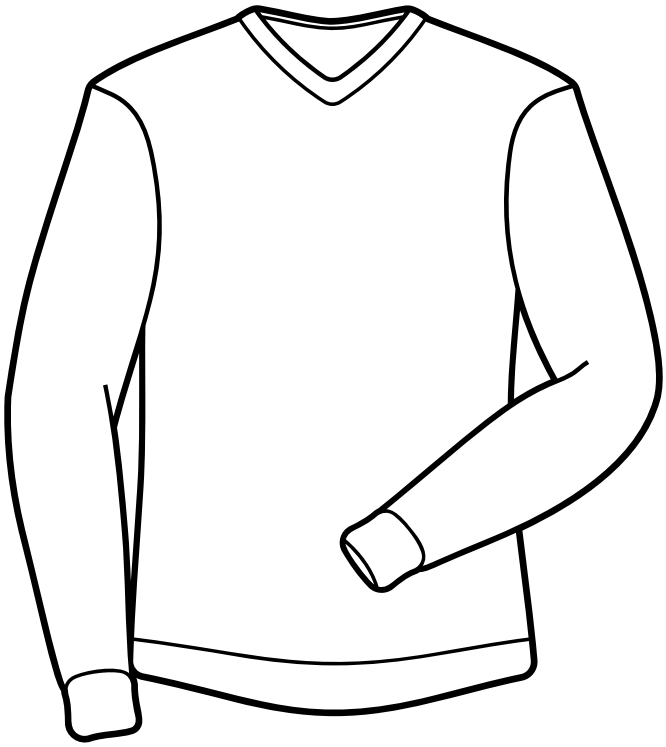

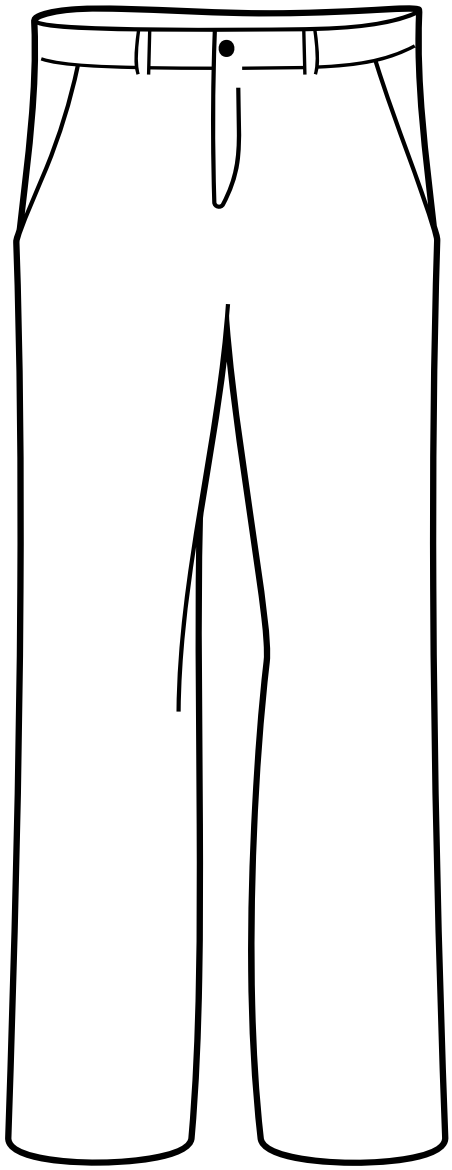

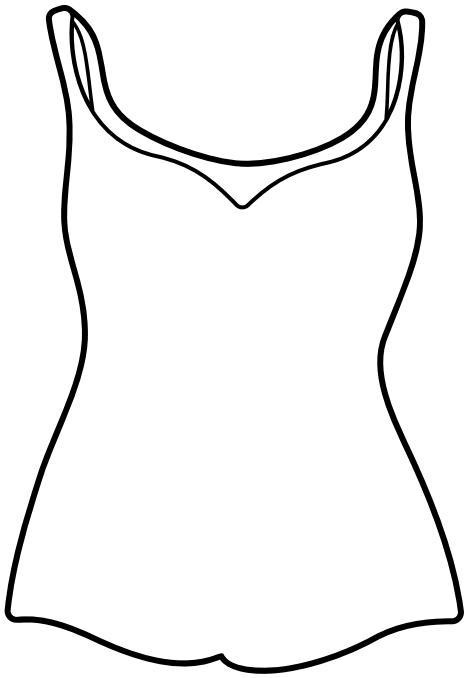

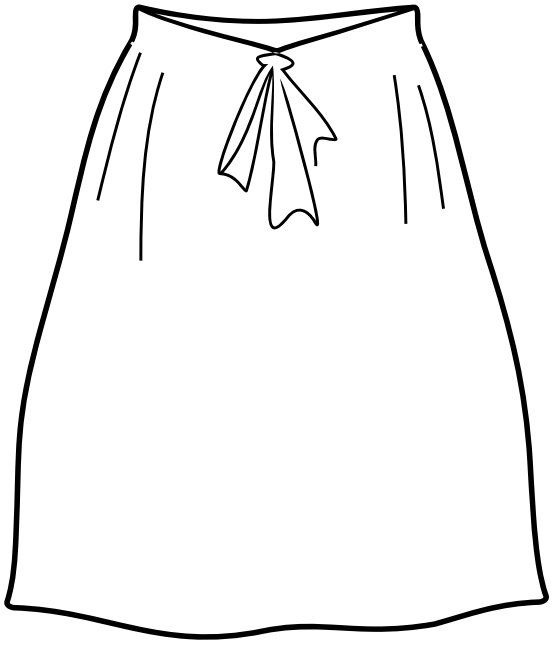

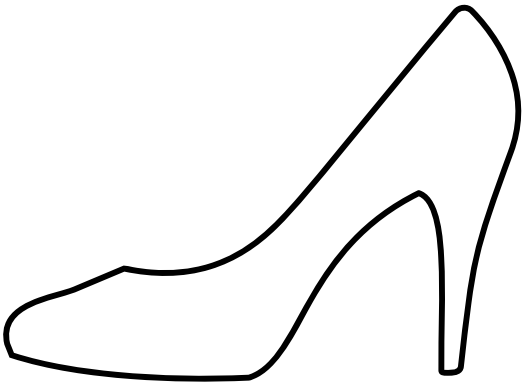

Může vynález žárovky za to, že se Amal stal rikšou?

Žárovka spotřebovává elektřinu, aby svítila.

Elektřina se nejčastěji vyrábí spalováním uhlí, ropy a plynu.

Při spalování uhlí, ropy či plynu sloužícím k výrobě elektřiny vzniká plyn nazývaný oxid uhličitý.

Oxid uhličitý se kolem Země hromadí ve vrstvě připomínající deku. Tato vrstva zachycuje teplo přicházející ze Slunce, a Země se tak zahřívá.

Čím víc oxidu uhličitého se uvolňuje, tím je jeho vrstva kolem Země silnější a Země se více ohřívá.

Tím, jak se Země ohřívá, mění se na různých místech po světě i klima. Tomuto procesu říkáme klimatické změny.

Na některých místech, jako třeba v Bangladéši, dochází kvůli klimatickým změnám ke stále závažnějším bouřím.

Amal se v Bangladéši živil jako rybář. Na moři se často setkával s prudkými bouřemi.

Jednoho dne Amalova loď ztroskotala.

Amal už nemohl dále rybařit, protože loď byla zničená.

Amal se musel přestěhovat, aby sehnal novou práci.

Amal se vydal do města.

Amal nechodil do školy a neměl peníze, ale si mohl pronajmout rikšu.

Amal se rozhodl, že se pokusí vydělávat peníze jako rikša.

PODKLAD 6B: CO JE PŘÍČINOU KLIMATICKÝCH ZMĚN? KDO ZA TO MŮŽE?

Které z následujících věcí uvolňují do ovzduší oxid uhličitý?
Zaškrtněte příslušné políčko.

	UVOLŇUJE OXID UHLIČITÝ A ZPŮSOBUJE KLIMATICKÉ ZMĚNY	POUŽÍVÁM

	UVOLŇUJE OXID UHLIČITÝ A ZPŮSOBUJE KLIMATICKÉ ZMĚNY	POUŽÍVÁM

PODKLAD 6C: KDO MŮŽE ZA KLIMATICKÉ ZMĚNY?

Kolik oxidu uhličitého denně vyprodukuje obyvatel Spojených států amerických, České republiky, Bangladéše a Indie?

Přiřaďte správnou zemi pod každý sloupec.
1. O čem to vypovídá?
2. Myslíte si, že všichni lidé v České republice produkují stejné množství oxidu uhličitého?

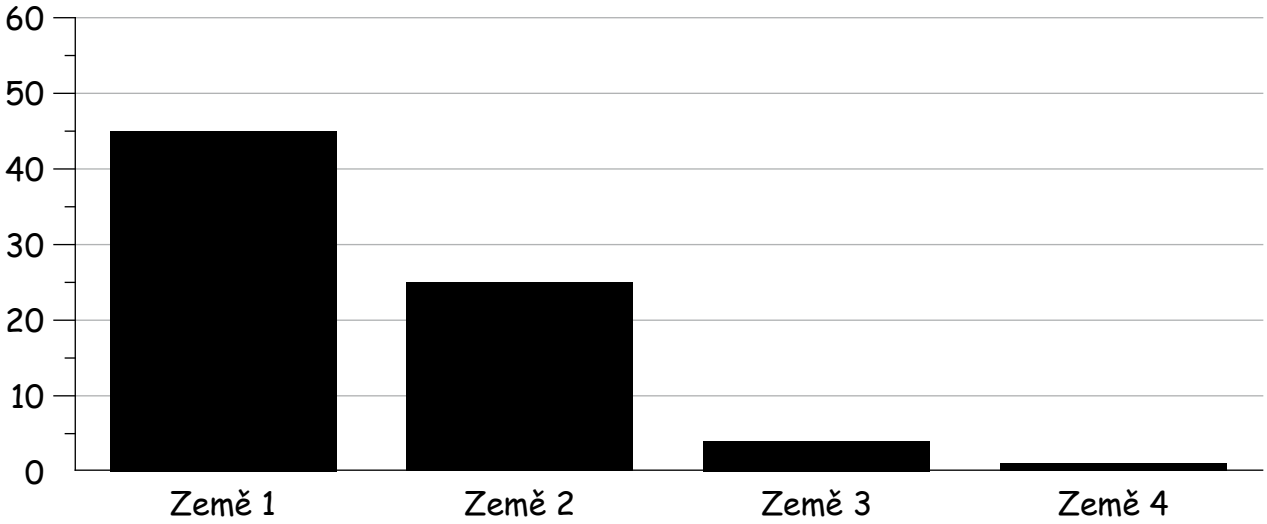

PODKLAD 7A: CESTOVNÍ BINGO

Pro každé tvrzení nalezněte jednu osobu.
Napište do rámečku její jméno a informaci, kterou jste zjistili.

Umí nějaký cizí jazyk.

Kdo:

Jazyk:

Byl/a někdy na prázdninách v zahraničí.

Kdo:

Země v zahraničí:

Někdo z jeho/její rodiny žije v zahraničí.

Kdo:

Země v zahraničí:

Žil/a někdy v zahraničí.

Kdo:

Země v zahraničí:

Byl/a někdy ve Vídni.

Kdo:

Žil/a někdy v jiném kraji ČR.

Kdo:

Kraj:

Povídal/a si po skypu s někým v zahraničí.

Kdo:

Země v zahraničí:

Přestěhoval/a se.

Kdo, odkud a kam:

Jel/a někdy trajektem.

Kdo, odkud a kam:

Platil/a někdy jinými penězi než českými korunami.

Kdo, jakými a kde:

PODKLAD 7B: MÍSTO, KTERÉ JSEM NAVŠTÍVIL/A

Zamysli se nad nějakým místem v České republice, v Evropě nebo jinde ve světě, které jsi navštívil/a.

Jak se liší od místa, kde bydlíš?

Co má společného s místem, kde bydlíš?

Co se ti na něm líbilo?

Bylo tam něco, co se ti nelíbilo?

Právo na rovnost Máš právo na rovné zacházení jako všichni ostatní, bez ohledu na rasu, barvu pleti, pohlaví, jazyk, náboženství, názory, rodinné zázemí, zaměstnání či národnost. Článek 1 a 2	**Právo na život, svobodu a osobní bezpečnost** Nikdo ti nesmí ubližovat nebo tě ponižovat. Měl/a bys mít vše, co potřebuješ, abys mohl/a žít a rozvíjet se. Článek 3, 4 a 5
Právo na rovné zacházení před zákonem Policie i soudy musí ke všem přistupovat stejně. Pokud jsi obviněn/a z porušování zákona, musí se ti dostat spravedlivého soudního procesu před nezávislým soudem. Musí být s tebou zacházeno jako s nevinným/nevinnou, dokud se neprokáže tvoje vina. Pokud si to přeješ, máš právo se hájit a dokazovat, proč nejsi vinen/vinna. Článek 6, 7, 8, 10 a 11	**Právo na život bez svévolného zatýkání a vyhošťování** Nikdo nemá právo tě zatknout nebo uvěznit bez pádného důvodu. Článek 9
Právo na soukromí, manželství a rodinu Máš právo na ochranu, pokud se někdo bezdůvodně pokusí o tobě šířit lži a pomluvy nebo se pokusí proniknout k tobě domů, číst tvoji poštu či obtěžovat tebe a tvou rodinu. Máš právo se vdát/oženit, s kým chceš, a nikdo tě nesmí nutit ke sňatku, který si nepřeješ. Článek 12 a 16	**Právo na pohyb, právo odejít do jiné země, pokud jsi v nebezpečí, právo na státní příslušnost.** Máš právo cestovat po své zemi nebo ji opustit. Pokud ti někdo vyhrožuje, že ti ublíží, máš právo odstěhovat se do jiné země a požádat tam o ochranu. Článek 13, 14 a 15
Právo na soukromé vlastnictví Nikdo ti nesmí bezdůvodně zabavit tvůj majetek. Článek 17	**Právo na účast ve volbách, na účast ve vládě své země a na sdružování s jinými lidmi** Článek 20 a 21
Právo na práci a na odpočinek Máš právo pracovat i mít určitý čas volno. Článek 23 a 24	**Právo na vzdělání, učení a kulturu** Máš právo chodit do základní školy, právo na to se ve škole učit a rozvíjet. Také máš právo účastnit se kulturního života včetně umění, her či literatury. Článek 26 a 27

PODKLAD 9A: VLASTNÍ SLOHOVÁ PRÁCE

Můžete použít všechnu dosavadní práci s knihou **Farídova jízda rikšou**, aby vám pomohla při psaní vlastního slohu.

Podívejte se na níže uvedenou tabulku.
1. Vyberte nějaký podnět – něco, co ve vás vyvolá nápady k psaní.
2. Vyberte si žánr – jaký typ textu budete psát?
3. Připravte se na psaní.
4. Rozvrhněte si slohovou práci.

Podnět Najděte nějaký podnět v samotném příběhu nebo v souvisejících aktivitách: • prostředí příběhu. • postava. • téma. • věc (například rikša, česká mikina, ryba). • obrázek nebo fotografie. • novinový článek nebo webová stránka pro turisty.	**Příprava na psaní** Jsou ke slohové práci zapotřebí nějaké informace? Může to obnášet: • hledání na internetu. • vyptávání se ostatních – učitelů, rodičů, spolužáků, kamarádů ve škole i mimo ni. • zkoumání knih nebo jiných pramenů ve škole. • hledání nových nápadů a použití vlastní představivosti.
Žánr Vyberte typ slohu. Může to být: • zápis v deníku, například z pera některé postavy z příběhu. • zpráva, například policejní zpráva o nehodě z příběhu nebo zpráva o aktivitách, které jste dělali ve třídě. • novinový článek, například o nehodě z příběhu. • nový příběh, například o tom, co bude s Amalem poté, co opustí Farídův dům. • dopis, adresovaný například místnímu obchodu s oděvy, s dotazem, kde je vyrobeno oblečení, které prodává. • reklama, určená například turistům, aby navštívili Českou republiku.	**Rozvržení práce** Jak by měla práce vypadat? Měla by obsahovat: • koláže – z novin a z časopisů; • fotografie; • ilustrace; • sloupce; • nadpisy; • schémata nebo • bubliny s replikami?

FARÍDOVA JÍZDA RIKŠOU – svět ve výuce
Metodická příručka pro učitele ZŠ

© Člověk v tísni, o. p. s.
Praha, 2018

Všechna práva vyhrazena.
Autorka: Rowan Obermanová

Z anglického originálu „JUST CHILDREN2, Farid's Rickshow Ride: A tool for integrating Critical Literacy and Global Citizenship Education across the curriculum at primary level" přeložila Daniela Mrázová

Editace textu a adaptace lekcí: Veronika Endrštová, Lenka Pánková, Martina Novotná, Nina Rutová, Petra Skalická

Ilustrace: Jane Farleyová (převzato z knihy Farídova jízda rikšou)

Grafická úprava českého vydání: Eva Petruželková Divišová

Vydal vzdělávací program Varianty.

Člověk v tísni, o. p. s., Šafaříkova 24, 120 00 Praha 2

První vydání

ISBN

www.varianty.cz
www.clovekvtisni.cz

Farídova jízda rikšou
vypráví příběh napínavé cesty malého kluka po Dháce. Krásně ilustrovaný příběh zahrnuje různé pohledy na Bangladéš a Českou republiku a naše globální propojení. Výukový program nabízí aktivity a podklady k využití Farídovy jízdy rikšou pro mezipředmětovou výuku na 1. stupni základních škol.

„Pro třetí třídu byl příběh dokonalý, žákům se líbila kombinace fotografií a kresleného příběhu. Pracovali jsme s programem skoro každý den po celý měsíc. Obsahuje toho opravdu hodně. Děti vybudil k tomu, aby přemýšlely způsobem, na jaký dosud nebyly zvyklé."

učitel 3. třídy

„Využil jsem skoro všechny materiály z části 1 a 2 a pak jsme se věnovali klimatickým změnám. Mám v úmyslu se vrátit k oddílu týkajícímu se lidských práv, až se tímto tématem budeme zabývat v rámci občanské výchovy."

učitel 4. třídy

„S pátou třídou jsme prošli celý program. I když je samotný příběh moc jednoduchý na to, aby se dal použít k samostatné četbě, výukový program nabízí vynikající příležitosti k propojování a začleňování napříč předměty – zeměpis/dějepis/angličtina/irština. Poskytl nám spoustu témat k diskusi – především pro rozvoj mluveného jazyka – a udržel zájem žáků."

učitel 5. třídy

„Přečetl jsem příběh své druhé třídě, kterou ohromilo, že Farídova mikina byla vyrobená v Bangladéši. Proto jsme se zaměřili na tohle propojení Irska a Bangladéše a zkoumali, odkud pochází naše oblečení."

učitel 2. třídy

„Je to ideální učební pomůcka, protože se dotýká celé řady předmětů (včetně SESE, SPHE, mluveného jazyka, čtení, psaní, matematiky, dramatické výchovy, náboženské výchovy a konceptu společného učení) a nenásilně uchopuje i klíčová témata lidských práv a rozvoje, přičemž vytváří jasné spojnice mezi lokálním a globálním kontextem."

asistent pedagoga v 5. a 6. třídě

Trócaire
Working for a just world.
EDUCATION for a Just World
An Initiative of Trócaire and the Centre for Human Rights and Citizenship Education, St Patrick's College, Drumcondra
Centre for Human Rights and Citizenship Education
St Patrick's College Drumcondra